

СОЦІАЛЬНА РОБОТА С ЖІНКАМИ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї

Г.О. Єфімова, магістрант,

Східноукраїнський національний університет імені В. Даля,
кафедра практичної психології та соціальної роботи,
м. Сєвєродонецьк

Насильство над жінками в сім'ї є однією з актуальних проблем сучасного українського суспільства. На різних етапах розвитку людської цивілізації погляди на статус жінки, її права характеризувалися неоднозначністю. Аналіз робіт мислителів (філософів, політологів, соціологів) різних епох уможливив виділення трьох найбільш поширеніших позицій у цьому питанні. Одні дослідники доводили первинність чоловічої статі, обоюючи чоловіка, а жінку розглядаючи як тілесний додаток до нього. Другі – стверджували необхідність визнання рівності чоловіків і жінок і наявності відмінностей між чоловіком і жінкою лише на біологічному рівні. Треті ж – намагалися обґрунтувати те, що поділ на статі є неприпустимим, оскільки в майбутньому можна передбачити подолання статевої відмінності як шлях удосконалення людства.

Питання насильства вивчалось низкою зарубіжних (А. Робертс, Д. Доджл, М. Росс та інші) та українських дослідників (О. Савчук, Є. Луценко, Н. Лавриненко, В. Бондаровська, О. Відзюк та інші). Незважаючи на те, що Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» був прийнятий ще у 2001 р. і визначає, що насильство – не приватна справа, Україна досі знаходиться на ранніх етапах розвитку загальнодержавної системи запобігання та протидії цьому негативному явищу.

Проблема подолання насильства над жінками постійно перебуває в полі зору світової громадськості: було ухвалено Декларацію Організації Об'єднаних Націй про викорінення насильства щодо жінок, Конвенцію ООН про боротьбу з міжнародною організованою злочинністю та Протокол до неї про запобігання, припинення та покарання торгівлі людьми (зокрема торгівлі жінками й дітьми), Пекінську декларацію і Платформу дій, прийняту в ході 4-ї Всесвітньої конференції з питань жінок, Резолюцію про нові заходи й ініціативи, спрямовані на втілення в життя Декларації й Пекінської платформи дій, прийняту Генеральною Асамблеєю ООН в рамках 23-го надзвичайного засідання [1].

Насильство має циклічний характер і складається з трьох фаз розвитку:

1. Напруга - окремі спалахи образ. Жінки зазвичай реагують спокійно, намагаючись розрядити обстановку або намагаються захистити своє положення в сім'ї. Обидва партнери можуть виправдовувати поведінку чоловіка його реакцією на стрес через роботу, гроші і т.п. З ростом напруги здатності жінки балансувати стають все слабкішими. Саме на цій стадії для жінок найбільш необхідно і ефективно знайти підтримку і допомогу.

2. Гостре насильство – сплеск напруги в самій негативній формі. Припадки гніву настільки сильні, що кривдник не може заперечувати їх існування, а жінка не може відкидати, що вони надають на неї сильний вплив. Однак, жінка зазвичай заздалегідь відчуває наближення такої ситуації, і з її наближенням ростуть страх і депресія. Але, тим не менш, гостре насильство існує тому, що чоловік вибирає насильницький спосіб відносин. Після цього зазвичай настає заперечення серйозності інциденту, звернення в міліцію, за медичною допомогою. На цій стадії жінці необхідно допомогти усвідомити, що очікуваного акту насильства можна і потрібно уникнути – піти з дому, сховатися, покликати на допомогу друзів.

3. «Медовий місяць» У цьому періоді чоловік може бути добрим, люблячим, винуватим, обіцяти ніколи не повторювати насильство або, навпаки, звинувачувати жінку в тому, що це вона спровокувала насильство. У цей період жінка щаслива, вірить, що ця людина зміниться. Це час, коли жінці найважче піти, але необхідно пам'ятати, що, одного разу сталося, насильство, швидше за все, буде продовжуватися з поступовим посиленням. Але, як правило, відносини, що супроводжуються насильством, розвиваються за сценарієм порочного кола: після фази "пом'якшення" настає новий, ще більш жорстокий виток [2, с. 23].

Причини прояву насильства досить численні. Вони визначаються поєднанням різних чинників, ні на один з яких окремо не можна покласти відповідальність за дане явище. Тому прийнято розглядати причини та фактори насильства в цілому.

Завдяки активним діям правозахисних організацій за останнє десятиліття істотно розширилися уявлення про дотримання прав людини.

Насильство в сім'ї порушує такі права людини, як:

право кожного на рівний захист перед законом, т. е. подолання дискримінації за ознакою статі;

право не піддаватися жорстокому поводженню;

право на життя і фізичну недоторканність;

право на найвищі стандарти фізичного і психічного здоров'я.

Положення, важливі для правового захисту від насильства в сім'ї, закріплені в таких документах:

Загальна Декларація прав людини;

Конвенція про політичні права жінок;
Декларація про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок;
Декларація про викорінення насильства щодо жінок;
Конвенція про згоду на вступ у шлюб, мінімальному шлюбному віці і реєстрації шлюбу;
Конвенція про рівну винагороду чоловіків і жінок за працю рівної цінності;
Конвенція про охорону материнства;
Конвенція про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі з сімейними обов'язками;
Конвенція про дискримінацію в галузі праці та занять. [1, с. 12].

Проблема насильства над жінками в сім'ї є досить актуальною у теорії та практиці соціальної сфери. Ця проблема існує давно й у всіх країнах та відображає дисгармонію і перекося, що існують у взаєминах у суспільстві. Гострота цієї проблеми свідчить про нездорову соціально-моральну обстановку.

Підводячи підсумок, слід сказати, що не втрачає своєї актуальності одна з найбільш гострих соціальних проблем українського суспільства – насильство над жінками в сім'ї. Спільні зусилля держави, освіти, охорони здоров'я, церкви, громадськості повинні бути спрямовані на швидку допомогу жінкам, які постраждали від насильства в сім'ї.

Напрями подальшого розвитку цієї проблеми залежать від нашої держави. Цими питаннями активно повинні займатися Міністерство сім'ї, молоді та спорту, зараз – Міністерство соціальної політики України. Повинні проводитися пізнавальні заходи, просвітницька робота. Також необхідно задіяти й інші урядові структури, наприклад, Міністерство внутрішніх справ.

Величезна роль у подальшому розвитку проблеми насильства повинна відводитися громадським організаціям. Біда в тому, що вся ця робота в Україні проводиться недостатньо цілісно. Наприклад, у нас не вистачає притулків для жертв домашнього насильства. Тому, в даному напрямі необхідним стає втручання держави і підтримка дій щодо припинення та попередження насильства над жінками на різних рівнях влади.

Л і т е р а т у р а

1. Антонов Ю.А. Право женщин на свободу от насилия: анализ практик применения законодательства / Ю. Антонова // Гендерные отношения в современной России. – 2003. – №5. – С. 52 – 68.
2. Горшкова И.Д. Домашнее насилие в отношении женщин : масштаб, характер, представления общества / И. Горшкова // Пресс Москва. – 2003. – №4. – С. 3 – 51 с.